

≡ Eesti
≡ Kontsert

LAULUD VALU ALLIKALT

Kõrvits / Kareva

Maria Valdmaa sopran • Jacob Reuven mandoliin
Keelpillikvartett M4GNET

admirals

Eesti Kontserdi
hooaja peatoetaja

**Ole oma
finantsmaailma
dirigent!**

admirals.com

N **23. NOVEMBER 2023** 19.00 Estonia kontserdisaal
R **24. NOVEMBER 2023** 19.00 Pärnu kontserdimaja
P **26. NOVEMBER 2023** 17.00 Jõhvi kontserdimaja
T **28. NOVEMBER 2023** 19.00 Vanemuise kontserdimaja

LAULUD VALU ALLIKALT **Kõrvits / Kareva** esiettekanne

Maria Valdma sopran
Jacob Reuven mandoliin, lisrael

Keelpillikvartett M4GNET
Robert Traksmann viiul
Katariina Maria Kits viiul
Mart Kuusma viiolo
Siluan Hirvoja tšello

Tõnu Kõrvits (*1969)
„Laulud valu allikalt“ (2023, esiettekanne), tekst: Doris Kareva

*because there's nothing more powerful than a woman singing the blues /
mis võiks olla võimsam kui naise hääl, laulmas bluusi*

Kontsert on ligikaudse pikkusega 1 tund ja järelkuulata
Klassikaraadio kodulehel.

Doris Kareva
LAULUD VALU ALLIKALT

1

Nähes sind lähedalt, Päike,
jäin tummaks.
Jäin pimedaks.
Korraga olin ma väike.

Valu allikale mind armastus
kättpidi talutas.
Valu allikal silmi pesin.

Aegamisi sain aimu,
mis üldse on nägemine,
mis üldse on hingamine.

Valu allikal mõistsin valgust.
See valutas, valutas.

2

Kõik elu lööb lahti kui lehvik
kallima pärast.
Kõik kõneleb, lõhnab ja liigub
kallima pärast.
Kõigel on mõte, kõik muutub
kallima pärast.
Kõik püsib hetke noateral
kallima pärast.

3

Kuu, kas mu kallimat tunned?

Temale tantsin ja öös
tema ees vallandub juus.
Tema hõõgub mu kehas,
laulab mu lihas ja luus,
elustub igas mu ihas.

Kuu, kas mu kallimat tunned?

Tema, valus ja puhas,
põleb mu südamepõhjas –
vapustav, vaieldamatu,
kirkas ja kirjeldamatu
kire kõrvetav bluus.

Kuu, kas mu kallimat tunned?

Just nagu sina, ka tema
muutub ööst öösse, ta keha
lähedal on, siis kaugel,
igituttav, siis võõras,
noor, vana, alati uus.

Kuu, kas mu kallimat tunned?
Tal on veripunane pluus.

4

Igas koidikus veritseb
loojangu lein,
igas loojangus hõõgub
koidiku lubadus.

Näha ja hingata,
näha ja hingata,
näha ja hingata veel.

Kas ma homme kohtan sind,
Päike?

5

Tähtede all
merekaldal,
tähtede all
merekaldal
kivid ja lained ja liiv.

Keegi ei ole siin ükski.
Ja siia iial ei tulda.

Tähtede all
merekaldal,

tähtede all
merekaldal
täielik, tahtetu triiv.

Keegi ei ole siin ükski.
Ja siia iial ei tulda.

Tähtede all
merekaldal,
tähtede all
merekaldal
igavik, võbelev viiv.

6

Süda tasa
muudkui löi ja löi ja löi.

Mismoodi armastada
maailmas, mis pitsitab
ja hõõrub
talumatult, kuigi
on nii lai, nii lai, nii lai.

7

Maailm põleb.
Mu silmad on janus.

Kui kallim on kaugel
nii kaua,
kui kunagi kokku ei saa,
milleks üldse veel nägemine?
Milleks üldse veel hingamine?

Iga mõte teeb haiget,
on jalus.
Tule, pimedus, mata maa.

8

Nägin kallimat unes.
Kättpidi
ta mööda okkalist teed
mind, pimedat, talutas.

Valu allikal silmi pesin.
Ja nutsin,
sest nägin valgust.

Ilmhelde Päike, mu arm,
kiirgas, peegeldus minus –
ta otsekui elu ise
laulis ja valutas.

Näha ja hingata,
näha ja hingata,
näha ja hingata veel.

9

Allikas, allikas,
kus on su algus?

Su isa on vesi.
Su ema on maa.
Selline selgus.

Elu ja valu
vuliseb sinus,
ilu ja valgus
lõpmata.

Allikas, allikas
pesen ma silmad,
selgeks ja heldeks saab meel.

Ma nutan.
Ma tänan.
Ma palun.
Ma laulan.

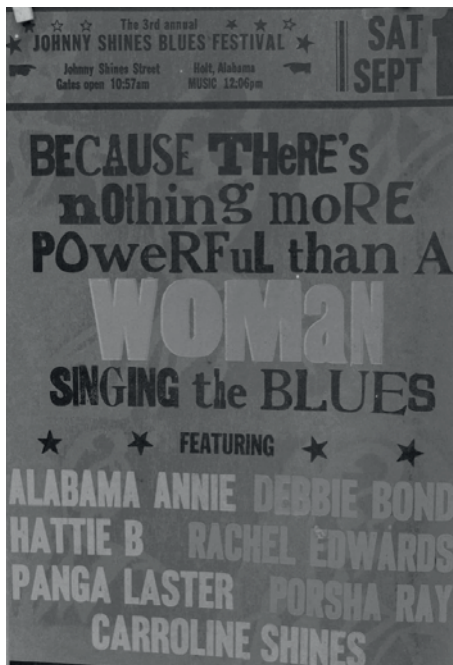
Ma laulan.

Tõnu Kõrvitsast on kujunenud üks mängitumaid eesti heliloojaid. Tema poeetiline ja nägemuslik muusika viib kuulaja hüpnootilistele rännakutele looduse ja rahvapärimuse, inimhinge ja alateadvuse maastikele. Romantiline tundepagas on tema loomingus leidnud aastatega aina peenema ja tehniliselt mitmekesisema väljenduse – helikeelde on lisandunud üha rikkamaid harmoonia- ja tämbrivärve ning keerukamaid fakteure.

Lõpetanud 1987. aastal Tallinna Muusikakeskkooli muusikateooria alal Alo Põldmäe käe all, läbis ta Eesti Muusikaakadeemias bakalaureuseõppe Raimo Kangro kompositsiooniklassis (1994) ja õppis magistrantuuris prof Jaan Räätsa juhendamisel. Alates 2001. aastast õpetab ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias kompositsiooni ja orkestratsiooni.

Kõrvitsa mitmepalgeline looming hõlmab kõiki traditsioonilisi muusikažanre alates orkestriteostest, instrumentaalansamblistest ja teostest soolopillidele kuni koorimuusika, soololaulude, ooperite ja filmimuusikani. Ta on tuntud ka kui meisterlik popmuusika arranžeerija ja orkestreerija.

Tema püüdlemises ilu, harmoonia ja ülevuse poole võib näha sarnasust romantismiaja kunstnikega. „Just see ülevus, romantiliste tunnete

Inspiratsioon
Foto: Tõnu Kõrvits

podiumile tõstmine ja suured tunded on mulle lähedased. Kõik see peegeldab inimhinge saladust, aga mõnikord ka kannatust. Samas on selles ka midagi väga põhjamaist," on öelnud helilooja.

„Tema muusika nostalgia ei ole igatsus mineviku järele, vaid kindel teadmine ja usk, et kõik kordub või ei olegi veel kadunud. Käidav teekond ei ole sageli see, mis nähtaval, ning tõelised sihtpunktid on mõnikord teada vaid alateadvusele," kirjutas Tõnu Kõrvitsa muusika kohta Kai Taal pärast tema autorikontserti 2021. aasta aprillis.

Tõnu Kõrvitsa vokaalloomingu nimekirja vaadates jääb silma väga mitmekülgne valik laulutekste nii välismaa kui ka eesti poeetide sulest, ent kõige sagedamini on ta pöördunud Doris Kareva luuleridade poole („Tiibade hää", „Ta kõneleb vaikselt", „Pühapäevasoov", „Ära unusta mind", „Kellamäng", „Unedemurdja", „Emakeelelaul", „Linnuteelaev", „Armas, kallid", „Kuu triptühhon", „Tänavaetüüdid"). Koostöös Doris Karevaga on sündinud ka Tõnu Kõrvitsa uudisteos „**Laulud valu allikalt**".

„Olen selle loo peale mõelnud juba üle kümne aasta. Teose teema tuli siis, kui ma kunagi oma ühel paljudest Mississippi-reisidest märkasin seinal postrit kirjaga: „Because there's nothing more powerful than a woman singing the blues". Tegin plakatist foto ja lause hakkas mind kummitama. Soovisin luua kammerlikumat tsükli, milles oleks naishääli ja väike ansambel. Ja milles oleks kindlasti mandoliini, mis otsekui varjuna saadab häält. Doris kirjutas teosele imelise teksti, mis kohe laulma hakkas. Pidin selle lihtsalt kirja panema." – Tõnu Kõrvits

Evelin Kõrvits

Doris Kareva
Foto: Anneli Ivaste

Doris Kareva lõpetas Tartu Ülikooli 1983. aastal romaani-germaani filoloogina. Ta on töötanud alates 1979. aastast kultuurilehes Sirp, aastatel 1992–2008 UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni peasekretärina ning on praegu ajakirja Looming ilukirjanduse toimetaja. Ta on avaldanud arvukalt luulekogusid ja paar proosateost, tõlkinud luulet, esseid ja näidendeid, koostanud mitmeid antoloogiaid ning esinenud ettekannetega kultuurist, haridusest ja eetikast nii kodu- kui välismaal.

Doris Kareva luulet on tõlgitud paarikümnesse keelde, seda on viisistanud mitmed eesti, inglise, rootsi, hollandi, flaami, itaalia jt heliloojad. Tema loomingu põhjal on loodud teatri- ja balletilavastusi: „Mandragora" Tallinna Linnateatris (2003), „Unenäokohvik" Rakvere teatris (2010), „Jumalate juures. Pärast maailma" Rahvusoper Estonias (2012).

Maria Valdmaa
Foto: Kris Moor

Lisaks kirjanduspreemiatele on Doris Kareva pälvinud 1993. ja 2005. aastal Eesti Vabariigi riikliku kultuuripreemia ning 2001. aastal Valgetähe IV klassi teenetemärgi.

Sopran **Maria Valdmaa** alustas lauluõpinguid Georg Otsa nim Tallinna Muusikakoolis klassikalise laulu erialal Marika Eensalu juures. Õpingud jätkusid aastatel 2006–2008 Rita Damsi ja Barbara Pearsoni käe all Haagi Kuninglikus Konservatooriumis, kus ta omandas 2010. aastal barokklaulu erialal bakalaureusekraadi ja 2012. aastal magistriskraadi Jill Feldmani, Michael Chance'i ja Peter Kooij' juhendamisel. Lisaks on Maria Valdmaa osalenud Ensemble Sequentia, Evelyn Tubbi, Paul Agnew', Stephan van Dycki ja Sigiswald Kuijkeni meistrikursustel, praegu täiendab ta end bassbariton Vitali Rozinko juures.

Ta on esinenud edukalt mitmetel barokklaulu konkurssidel nii Itaalias kui ka Prantsumaal. 2014. aastal saavutas ta II koha ja publikupreemia Händeli-konkursil Londonis. Ta oli ka finalist Valgustusajastu Orkestri Tõusvate Tähtede programmis (2019).

Maria Valdmaa on esinenud nii Eestis kui ka välismaal vokaalsuurvormide solisti ja kammermuusikuna. Viimasel ajal on ta laulnud Händeli „Jeftas“ Haapsalu vanamuusikafestivalil (Toomas Siitan), Mozarti reekviemis (Kaspars Putniņš, Hong Kong Sinfonietta), Monteverdi „Vesprites“ (Dunedin Consort, John Butt) Rheingau festivalil, Bachi „Matteuse passioonis“ (Nederlandse Bachvereniging, Philippe Herreweghe), Pärdi „Aadama passioonis“ (Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Tõnu Kaljuste), Händeli motetis „Saeviat tellus“ Haapsalu vanamuusikafestivalil, Bachi kantaadis „Weichet nur, betrübte Schatten“ (ERSO, Thomas Zehetmair), Pärdi teostes „Stabat Mater“ ja „Saara oli 90-aastane“ (Goeyvaerts Trio), Bachi „Johannese passioonis“ (Nederlandse Bachvereniging, Jos van Veldhoven), Mendelssohni oratooriumis „Eelija“ (Hollandi Raadio Filharmooniaorkester, Marcus Creed) ja Händeli oratooriumis „Iisrael Egiptuses“ (Het Residentie Orkest, Richard Egarr ja Concerto Copenhagen, Lars Ulrik Mortensen).

Tema ooperirollide hulka kuuluvad Minna Bertschneider (Dominy Clementsi „Valgustatud pimedusejünger“), Angelica (Händeli „Orlando“), Clori (Händeli „Clori, Tirsi e Fileno“), Zerlina (Mozarti „Don Giovanni“), Euridice (Peri „Euridice“) ja Gasparina (Haydni „La Canterina“).

Ansambli lauljana on Maria Valdmaa olnud tegev kollektiivides, nagu Il Gardellino, Dunedin Consort, Vox Luminis, Madalmaade Kammerkoor, Le Concert Étranger ja Collegium 1704 ning alates 2020. aastast on ta Eesti Filharmoonia Kammerkoori koosseisuline liige.

Valdmaa on salvestanud ansambliga Floridante albumi „Amarilli mia bella“ (2019) ning koos soome gambamängija Mikko Perkolaga anti välja plaat šoti ja inglise lauludega „Aberdene 1662“ (2020).

Iisraeli mandoliinimängija **Jacob Reuven** on oma alal maailma nõutumaid virtuoose, kelle mängu iseloomustab muusikaline terviklikkus ja loomulik sära. Tema lai muusikaline haare hõlmab teoseid barokist kuni nüüdismuusikani, mida ta esitab ühtmoodi kompromissitult kõrge kvaliteediga.

Reuven õppis prof Simha Nathansoni käe all Be'ér-Sheva konservatooriumis ja hiljem prof Motti Smidti juhendamisel Jeruusalemma Muusika- ja Tantsuakadeemias, omandades esmalt sooloviili-

Jacob Reuven
Foto: Luca Fazzolari

repertuaari ning sai seejärel esimeseks mandoliinimängijaks, kes on eales koos Iisraeli orkestriga mandoliinil viiulirepertuaari esitanud.

Reuveni täpsus, tehniline meisterlikkus ja transtsendentaalsed esinemised on toonud talle ülemaailmse jälgijaskonna ja tuntuse. Ta on astunud solistina üles mitmetel mainekatel rahvusvahelistel festivalidel, sealhulgas Dresdeni muusikafestivalil, Potsdami Sanssouci muusikafestivalil ja festivalil Mandolines de Lunel, ning mänginud selliste dirigentide käe all, nagu Zubin Mehta, Mstislav Rostropovič, Antonio Pappano, Mendi Rodan ja Zsolt Nagy. Oma kodumaal on Jacob Reuven soleerinud Iisraeli Filharmooniaorkestri, Jeruusalemma Sümfooniaorkestri, Iisraeli Sinfonietta jpt orkestrite ees.

Keelpillikvartett M4GNET
Foto: Veljo Poom

Reuven on kõrgelt hinnatud mandoliinipedagoog Jeruusalemma Muusika- ja Tantsuakadeemias. Ta mängib Iisraeli pillimeistri Arik Kermani eritellimusel valmistatud mandoliinil ning on auhindadega pärjatud Kermani Mandoliinikvarteti, ansambli IMS (Iisraeli Mandoliin Soloists) ja duo 16 Strings asutaja.

Keelpillikvartett M4GNET on noor ja tarmukas kammeransambel, mis koosneb neljast tipptasemel keelpillimängijast: Robert Traksmann (I viiul), Katariina Maria Kits (II viiul), Mart Kuusma (vioola) ja Siluan Hirvoja (tšello). Neli tunnustatud interpreeti moodustasid 2021. aasta alguses koosluse, mille sihiks on pakkuda eredaid ja sisukaid tõlgendusi kvartetimuusika klassikast, ent tutvustada ka vähem tuntud teoseid ning eesti heliloojate uudisloomingut.

Kvarteti liikmed on mänginud erinevates koosseisudes (duo, trio ja kvartett) ühiselt ligi kümme aastat, aga otsustava impulsi stabiilse keelpillikvarteti loomiseks andis Eesti Kultuurkapitali kammeransamblike residentuuriprogrammi algatus, mille esimesse kaheaastasesse programmi valis Kultuurkapitali helikunsti sihtkapital osalema keelpillikvarteti M4GNET. Residentuuriga soovib Kultuurkapital toetada ansamblike loomist, pakkuda võimalusi koostööks mäenedžeriga ja täiendada repertuaari läbi uute teoste tellimise. Keelpillikvartett M4GNET on võitnud esimese preemia Krakówis korraldatud rahvusvahelisel kammermuusikakonkursil KraCamera 2021.

Ansambli mõlemad viiuldajad mängivad rariiteetsetel keelpillidel, mille on nende kasutusse andnud Eesti Pillifond.

Eesti Kontsert: produtsent Tuuli Metsoja, assistent Gerde Kadi Kuusk

Eesti
Kontsert

Eesti
Rahvusmeeskoor

Signum māgnum

Eesti Rahvusmeeskoor dirigent **Mikk Üleoja**
Aare Tammesalu ja **Levi-Danel Mägila** tšello

Kavas Giovanni Gabrieli ja Giovanni Bonato teosed

P 3. DETSEMBER 17.00
Estonia kontserdisaal

Piletid: Piletilevi | Piletimaailm | Eesti Kontserdi kassad

eestikontsert.ee

SORAINEN

OLEREX

LIVIKO

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

/eestikontsert

/eesti_kontsert

eestikontsert.ee